

Obrazac Metodčkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Tomislav Šegina
Zvanje	Lic. theol., dipl. kateheta
Naziv škole u kojoj ste trenutano zaposleni	Gimnazija Karlovac
Adresa elektroničke pošte	tomislav.segina@gmail.com
Naslov Metodčkih preporuka	Međureligijski dijalog
Predmet (ili međupredmetna tema)	Katolički vjeronauk
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	1. razred srednje škole
OBVEZNI ELEMENTI	
Odgojno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	<p>SŠ KV A.1.1. Učenik objašnjava važnost temeljnih životnih pitanja i pronalaženja odgovora na njih, prepoznaje čovjeka kao religiozno biće te objašnjava i vrednuje njegov odnos prema Bogu, posebno u spisima, nauku, moralu i kultu velikih svjetskih religija.</p> <p>- Učenik izražava stav poštovanja prema osobama koje ne vjeruju i čija se religioznost razlikuje od njegove.</p> <p>SŠ KV D.1.3. Učenik predstavlja i vrednuje doprinose Katoličke Crkve i kršćanstva, kao i doprinose drugih svjetskih religija u društvenom i kulturnom životu pojedinih naroda u prošlosti i sadašnjosti.</p> <p>- Učenik prepoznaje važnost poštovanja duhovnih vrijednosti različitih religija, kultura i civilizacija.</p>
Tijek nastavnog sata	<p>1. Stvaranje problemske situacija 6 min</p> <p>2. Izdvajanje i preciziranje problema 4 min</p> <p>3. Upute za rješavanje problema 2 min</p> <p>4. Rješavanje problema 12 min</p>

	<p>5. Iznošenje rezultata 5 min</p> <p>6. Sinteza 5 min</p> <p>7. Aktualizacija 6 min</p> <p>8. Ponavljanje 5 min</p>
Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)	<p>1. Stvaranje problemske situacije Vidi Prilog 1.</p> <p>2. Izdvajanje i preciziranje problema Vidi Prilog 2.</p> <p>3. Upute za rješavanje problema Vidi Prilog 3.</p> <p>4. Rješavanje problema Učenici samostalno i u paru rješavaju dobivene zadatke.</p> <p>5. Iznošenje rezultata Nastavnik proziva nekoliko učenika da pročitaju odgovore na postavljena pitanja. Nastavnik i učenici zajednički komentiraju odgovore na postavljena pitanja.</p> <p>6. Sinteza Vidi Prilog 4.</p> <p>7. Aktualizacija Vidi Prilog 5.</p> <p>8. Ponavljanje Vidi Prilog 6.</p> <p>9. Zadaci za rad kod kuće Vidi Prilog 7.</p>
Sadržaji koji se koriste u aktivnostima	Svi sadržaji nalaze se u prilogima dostavljenima uz ovaj obrazac.
Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute	Vidi Prilog 6.
Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog	Zadaci prožimaju cijeli sat: vidi priloge 1 do 5. U Prilogu 7. nalaze se dodatni zadaci koji se mogu upotrijebiti kao zadaci

<p>razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi</p>	<p>za rad s darovitim učenicima, projektnu nastavu i domaću zadaću.</p>
<p>DODATNI ELEMENTI¹</p>	
<p>Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema</p>	<p>Međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj</p> <p>C.4.4. Opisuje i prihvaća vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prepoznaje svoje prednosti i ograničenja povezane s pripadnošću određenoj zajednici. - Prepoznaje ponašanje i osjećaje koji su posljedica stereotipa i predrasuda. - Promatra društvene vrijednosti i pojave iz različitih perspektiva. - Sve kulture imaju svoje vrijednosti i trebaju se međusobno poštovati
<p>Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost</p>	<p>Kroz sve faze nastavnog sata ostvaruje se ishod međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj c. 4. 4.</p>
<p>Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama</p>	
<p>Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima</p>	<p>Vidi Prilog 7.</p>
<p>Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa</p>	
<p>Projektne zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)</p>	
<p>Poveznice na multimedijske i interaktivne sadržaje</p>	
<p>Prijedlozi vanjskih izvora i literature</p>	<p>GADŽA, Viktorija / MILANOVIĆ, Nikola / PALOŠ, Rudi / VUČICA, Mirjana / VULETIĆ, Dušan, <i>Tražitelji smisla. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za 1. razred srednjih škola</i>, Zagreb, 2016.</p>

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodčkih preporuka.

PRANJIĆ, Marko, *Jeka duše. Vjeronaučni udžbenik za prvo godišće srednjih škola*, Zagreb, 1996.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Nostra aetate*, Zagreb, 2008.

MEĐUNARODNO TEOLOŠKO POVJERENSTVO, *Kršćanstvo i religije*, Zagreb, 1999.

Internet:

<http://biblija.ks.hr/>

<http://crkvenidokumenti.blogspot.com/2008/12/deklaracija-o-odnosu-crkve-prema.html>

<http://franjevacki-institut.hr/aktivnosti/dijalog/duh-asiza/4>

<https://youtu.be/FKuQqHMhJdY>

PRILOG 1.

Nastavnik čita evanđeoski tekst Lk 10, 25-29.

I gle, neki zakonoznanac usta i, da ga iskuša, upita: „Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?“ A on mu reče: „U Zakonu što piše? Kako čitaš?“ Odgovori mu onaj: „Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svog bližnjega kao sebe samoga!“ reče mu na to Isus: „Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.“ Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu: „A tko je moj bližnji?“

Ovaj evanđeoski tekst stavlja pred nas dva važna teološka pitanja:

a) „Što mi je činiti da život vječni baštinim?“

b) „Tko je moj bližnji?“

Kao odgovor na prvo pitanje pojavljuje se jedna varijanta dvije zapovijedi ljubavi:

1. Ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim.

2. Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe.

Isus kao „recept“ za spasenje potvrđuje riječi iz Tore koje traže da cijelim svojim bićem ljubimo Boga te svoga bližnjega kao samoga sebe. U raspravi između Isusa i zakonoznanca nitko nije doveo u pitanje potrebu ljubavi prema Bogu, međutim postavilo se pitanje na koga se odnosi ovaj dosta visoki kriterij ljubavi prema bližnjemu.

Pitanja za učenike:

Koje kriterije trebaju zadovoljiti osobe da bi ih mogli smatrati svojim bližnjima i da bi se prema njima trebali odnositi kao prema sebi samima?

Koje osobe Vi smatrate svojim bližnjima?

Koje osobe zavređuju da se prema njima odnosite kao prema sebi?

a) mora biti član moje uže obitelji

b) mora biti član moje šire obitelji

c) mora biti moj prijatelj

d) mora biti moj kolega

- e) mora biti moj poznanik
- f) mora biti moj susjed
- g) moramo dijeliti sličan pogled na svijet kao i ja
- h) mora biti iste nacionalnosti kao i ja
- i) mora biti iste vjere kao i ja
- j) mora biti iste rase kao i ja
- k) dovoljno je da bude čovjek

Nastavnik poziva učenike da zaokruže kriterije koje smatraju bitnima i da možda dodaju neke svoje kriterije. Nakon što učenici završe zadatak, nastavnik proziva nekoliko učenika da pročitaju svoje kriterije.

PRILOG 2.

O svakome od ovih kriterija (kriteriji iz Priloga 1.) mogli bi dosta raspravljati, ali pošto smo se u nekoliko proteklih sati bavili različitim religijama, zadržati ćemo se na kriteriju vjerske/religijske pripadnosti. Kod ovog kriterija možemo postaviti nekoliko važnih pitanja:

Može li pripadnik druge religije biti moj bližnji?

Kako se trebam odnositi prema pripadnicima drugih religija?

Mogu li pripadnici drugih religija biti spašeni?

Područje unutar kojega možemo smjestiti ova pitanja možemo nazvati međureligijskim dijalogom, pa Vas molim da ovaj pojam stavimo i kao naslov (MEĐURELIGIJSKI DIJALOG). Što je zapravo međureligijski dijalog i koja je razlika između ovog pojma i pojma ekumenizam?

Međureligijski dijalog – suradnja i dijalog između pripadnika različitih religija.

Ekumenizam – suradnja i dijalog između pripadnika različitih kršćanskih Crkava i zajednica; nastojanje oko uspostave ponovnog jedinstva kršćana.

PRILOG 3.

Molim Vas da u Bibliji / Novom zavjetu (<http://biblija.ks.hr/>) otvorite prispodobu Milosrdni Samarijanac te da pomoću nje i priloženih egzegetskih bilježaka pokušamo doći do Isusovog odgovora na pismoznančevu pitanje „Tko je moj bližnji?“ i do modela ponašanja prema pripadnicima drugih religija koji Isus traži od nas. U radu s tekstom, osim egzegetskih bilježaka, pomoći će Vam i upute i pitanja za rad s biblijskim tekstom.

Materijali za učenike:

Lk 10, 30-37

Isus prihvati i reče: „Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samarijanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao.'“ „Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?“ On odgovori: „Onaj koji mu iskaza milosrđe.“ Nato mu reče Isus: „Idi pa i ti čini tako!“

Egzegetske bilješke

Bližnji – za Židove Isusovog vremena bližnji je svaki član njegova naroda; stranci su isključeni.

Jeruzalem – od vremena kralja Davida glavni grad izraelskog kraljevstva (oko 1000.- te pr. Kr.). S prenošenjem Kovčega saveza u Jeruzalem i izgradnjom Hrama za vrijeme kralja Salomona, Jeruzalem postaje i vjersko središte kraljevstva. Salomonov Hram biva srušen od strane Babilonaca 587. pr. Kr. Nakon povratka Izraelaca iz babilonskog progonstva Hram biva ponovno sagrađen (oko 515. pr. Kr.). Krajem 1. st. pr. Kr. i u 1. st. kralj Herod Veliki pokreće obnovu i nadogradnju jeruzalemskog Hrama. Hram ruše Rimljani 70. godine te od njega ostaje samo jedan potpornji zid (Zapadni zid ili Zid plača). Židovski muškarci imali su obvezu tri puta godišnje hodočastiti u jeruzalemski Hram (Pasha, Pedesetnica, Blagdan sjenica).

Jerihon – najstariji poznati grad (kontinuirano je naseljen oko 10000 godina). Grad se nalazi 250 m ispod morske razine u jordanskoj dolini. Put od Jerihona do Jeruzalema (grad se nalazi na oko 760 m nadmorske visine) dugačak je oko 25 km.

Svećenici – u Izraelu se svećenikom nije postajalo na temelju božanskog poziva, već na temelju pripadanja svećeničkoj liniji (potomci Jakovljevog sina Levija te Mojsijevog brata Arona koji je također pripadao Levijevu plemenu). Svećenička služba sastojala se od objavljivanja proročanstava, poučavanja Tore te prinošenja žrtava u Hramu. Za svećenike i levite vrijedilo je pravilo obdržavanja kultne čistoće (dodirivanjem mrtvaca koji nije član najbliže obitelji postajali bi kultno nečisti – kulturna nečistoća koja je nastala dodirivanjem mrtvaca traje jedan tjedan).

Leviti – podređeni hramski službenici (u odnosu na svećenike).

Samarijanci – potomci miješanog izraelskog i asirskog pučanstva koji su živjeli u pokrajini Samariji (nakon pada Sjevernog kraljevstva 721. pr. Kr., domaće stanovništvo miješa se sa doseljenim Asircima). Iako su Samarijanci bili monoteisti i držali su se naučavanja Tore, Židovi su ih smatrali poganima i kultno nečistima zbog njihovog miješanog podrijetla i vjerskih razlika te su izbjegavali odnose s njima. I u Isusovo vrijeme vladalo je neprijateljstvo i mržnja između Židova i Samarijanaca.

Denar – rimski srebrnjak (3, 85 grama srebra); otprilike vrijednost jedne radničke dnevnice.

Ulje i vino – medicina ondašnjeg vremena upotrebljavala je ulje za ublažavanje bolova, a vino za čišćenje rana.

Upute i pitanja za rad s biblijskim tekstom

1. Pročitajte samostalno prisposobu Milosrdni Samarijanac te priložene egzegetske bilješke.
2. U paru pokušajte odgovoriti na sljedeća pitanja:
 - a) Koje su se osobe prema židovskom shvaćanju trebale smatrati bližnjima?
 - b) Ukoliko uzmemo u obzir židovsko shvaćanje bližnjih i njihove obaveze prema njima, od kojih je likova iz prisposobe ozlijeđeni čovjek (Židov) mogao očekivati pomoć?
 - c) Što mislite, zašto mu ti likovi nisu pritekli u pomoć?

- d) Tko je pomogao ozlijeđenom čovjeku i što mislite zašto je to učinio?
- e) Kakav je odnos vladao između naroda kojemu je pripadala ozlijeđena osoba i naroda kojemu je pripadala osoba koja joj je pomogla?
- f) Koji kriterij, na temelju ove prispodobe, uzima Isus za određivanje bližnjega? Tko bi nam trebali biti bližnji?

PRILOG 4.

Isus pomoću prispodobe o Milosrdnom Samarijancu pokazuje svojim suvremenicima kako u drugim ljudima ne bi trebali vidjeti samo pripadnike drugog naroda ili druge religije, već prvenstveno čovjeka. Za Isusa, bez obzira na razlike, svatko može biti naš bližnji i prema svakome možemo iskazati milosrđe. Ovaj Isusov nauk obvezuje i Crkvu u odnosu prema ljudima koji nisu dio kršćanske zajednice. Držeći se Isusovog primjera, kršćani ne bi trebali u pripadnicima drugih religija i svjetonazora vidjeti samo nekoga tko je drugačiji od njih, već na prvom mjestu brata čovjeka koji je također stvoren na sliku Božju. Odnos Crkve prema pripadnicima nekršćanskih religija značajno se promijenio na II. vatikanskom koncilu (1962.-1965.). Tada je Crkva izglasala dokument **Nostra aetate** – Deklaraciju o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama. Molim Vas da za domaću zadaću na internetu pronađete ovaj crkveni dokument (<http://crkvenidokumenti.blogspot.com/2008/12/deklaracija-o-odnosu-crkve-prema.html>) te na temelju njega u svoje bilježnice napišite kakav stav Katolička Crkva ima prema pripadnicima nekršćanskih religija koji nisu monoteisti, pripadnicima islamske religije i pripadnicima židovske religije.

PRILOG 5.

Aktualizacija I.

Pomoću tableta/pametnih telefona otvorite navedenu poveznicu (<http://franjevacki-institut.hr/aktivnosti/dijalog/duh-asiza/4>) i pročitajte članak Duh Asiza. Nakon što pročitate članak, molim Vas da odgovorite na postavljena pitanja.

1. Tko je i kada po prvi puta organizirao Duh Asiza?
2. Što je to Duh Asiza i zašto je uopće utemeljen?
3. Koja je glavna poruka Duha Asiza?
4. Zašto je ova manifestacija održana baš u gradu Asizu?
5. Zašto je Duh Asiza aktualan i u današnjem vremenu?

Aktualizacija II.

Razine međureligijskog dijaloga

Prema crkvenom naučavanju, međureligijski dijalog trebao bi se odvijati na četiri razine:

- a) Dijalog života – očituje se u poštovanju i prihvaćanju svih koji drugačije vjeruju.
- b) Dijalog djela – zajedničke humanitarne, društvene, ekonomske i političke akcije s pripadnicima drugih religija u svrhu promicanja ljudskog dostojanstva.
- c) Dijalog teoloških stručnjaka – služi upoznavanju tuđih vjerskih nauka i religijskih tradicija.
- d) Dijalog religioznog iskustva – pripadnici različitih religija dijela vlastita duhovna iskustva na zajedničkim molitvenim i drugim duhovnim susretima.

1. Koju od navedenih razina međureligijskog dijaloga imate priliku najlakše ostvariti u svom svakodnevnom životu?
2. Pokušajte osmisliti na koje bi sve načine u svojoj sredini (škola, grad/selo) mogli ostvariti svaku od razina međureligijskog dijaloga. Prezentirajte vlastite ideje kolegama u razredu.

PRILOG 6.

Anketa

Ispunite anketu te ju zajednički prokomentirajte s vjeroučiteljem.

	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Nisam siguran	Slažem se	U potpunosti se slažem
Smatram da osoba druge nacionalnosti, vjeroispovijesti ili svjetonazora može biti moj bližnji.					
Spreman sam drugačijoj osobi od sebe iskazati milosrđe.					
Smatram da međureligijski dijalog mora biti dio poslanja Crkve.					
Spreman sam surađivati s pripadnicima drugih religija na zajedničkim projektima.					

Izlazna kartica

1. Kako glase Dvije zapovijedi ljubavi?
2. Što je ekumenizam?
3. Što je međureligijski dijalog?
4. Koju poruku Isus želi poslati prisposodobom o Milosrdnom Samarijancu?
5. Kako se zove dokument II. vatikanskog koncila koji se bavi međureligijskim dijalogom?
6. Što je to Duh Asiza?
7. Nabroji i objasni četiri razine međureligijskog dijaloga.

PRILOG 7.

Zadatak 1.

Istražite koje sve religijske zajednice postoje u Vašem mjestu/regiji. Odaberite jednu od tih religijskih zajednica te saznajte nešto više o njoj (povijest, naučavanje, obredi, simboli, sveti spisi, blagdani ...). Rezultate istraživanja podijelite s kolegama u razredu.

Zadatak 2.

Ukoliko u Vašem razredu/školi postoje pripadnici neke druge religije, u suradnji s vjeroučiteljem zamolite Vaše kolege koji pripadaju drugim religijskim zajednicama da svoju zajednicu predstave na satu Katoličkog vjeronauka.

Zadatak 3.

Istražite postoji li u Vašem mjestu manifestacija Duh Asiza te kada se ona održava. Zajednički s prijateljima i kolegama iz razreda posjetite spomenutu manifestaciju.

Zadatak 4.

Pokušajte na razini škole s kolegama koji pripadaju različitim religijama organizirati humanitarnu akciju.

Zadatak 5.

Pogledajte video poruku pape Franje (<https://youtu.be/FKuQqHMhJdY>) te zapišite u svoje bilježnice što papa putem ovog videa želi poručiti katolicima.